

Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2013

Migranti: púť viery a nádeje

Drahí bratia a sestry!

Druhý vatikánsky koncil v pastorálnej konštitúcii *Gaudium et spes* pripomenul, že Cirkev „kráča spolu s celým ľudstvom“ (40), a preto sú „radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešných čias, najmä chudobných a všetkých, ktorí trpia, zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudské, čo by nenašlo ozvenu v ich srdciach“ (*tamže*, 1). Na toto vyhlásenie nadviazal Boží služobník Pavol VI., ktorý nazval Cirkev „znalkyňou ľudstva“ (encyklika *Populorum progressio*, 13) i blahoslavený Ján Pavol II., ktorý povedal, že ľudská osoba je „prvou cestou, po ktorej musí ísť Cirkev pri plnení svojho poslania [...] cestou, ktorú určil sám Kristus“ (encyklika *Centesimus annus*, 53). Vo svojej encyklike *Caritas in veritate* som v nadväznosti na svojich predchodcov uviedol, že „celá Cirkev, celé jej bytie a konanie, keď ohlasuje, slávi a koná v láske, je zamerané na integrálny rozvoj človeka“ (11), pričom som spomenul aj milióny mužov a žien, ktoré z rôznych dôvodov zažívajú skúsenosť migrácií. Toky migrantov sú totiž javom, ktorý „je prekvapujúci množstvom ľudí, čo sú do neho zapojení, sociálnymi, ekonomickými a kultúrnymi problémami, ktoré vyvoláva, i dramatickými výzvami, pred ktoré stavia národné i medzinárodné spoločenstvá“ (*tamtiež*, 62), pretože „každý migrant je ľudskou osobou, ktorú musia rešpektovať všetci a za každých okolností“ (*tamtiež*).

Preto by som chcel venovať Svetový deň migrantov a utečencov 2013 téme: *Migrácie: púť viery a nádeje*, a to aj v súvislosti so slávením 50. výročia otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu a 60. výročia apoštolskej konštitúcie *Exsul familia*, v čase, keď celá Cirkev prežíva **Rok viery** a s nadšením sa ujíma úlohy novej evanjelizácie.

Viera a nádej predstavujú v srdciach mnohých migrantov v skutočnosti neoddeliteľnú dvojicu, lebo v nich je obsiahnutá túžba po lepšom živote, často spojená so snahou zbaviť sa beznádeje, pokiaľ ide o možnosť vybudovať si lepšiu budúcnosť. Mnohých z nich na ceste oduševňuje hlboká dôvera v to, že Boh neopúšťa svoje stvorenia, a táto útecha im umožňuje lepšie znášať zranenia z vykorenenia a odtrhnutia od domova, možno s tajnou nádejou na

budúci návrat do domovskej krajiny. Vieru a nádej si často so sebou nesú tí emigranti, ktorí si uvedomujú, že len s nimi môžeme čeliť prítomnosti: „Prítomnosti, ktorá je aj ťažkou súčasnosťou a možno ju prijímať a žiť, ak smeruje k cieľu a ak si týmto cieľom môžeme byť istí, ak je tento cieľ taký veľký, že stojí za námahy spojené s cestou k nemu“ (encyklika *Spe salvi*, 1).

V rozsiahlej oblasti migrácií sa materská starostlivosť Cirkvi prejavuje v rôznych smeroch. Na jednej strane k migráciám pristupuje z pohľadu chudoby a utrpenia, ktoré má nezriedka dramatické a tragické následky. Tu sú namieste konkrétne zásahy, ktoré pomáhajú pri riešení mnohých núdzových situácií a ktoré obetavo uskutočňujú jednotlivci i skupiny, združenia dobrovoľníkov a hnutia, farské a diecézne združenia v spolupráci so všetkými ľuďmi dobrej vôle. Na druhej strane však Cirkev neprehlíada ani pozitívne aspekty, možnosti a zdroje, ktoré migrácie prinášajú. V tomto smere sa prijímajú opatrenia umožňujúce integrálne začlenenie migrantov, žiadateľov o azyl a utečencov do nového spoločensko-kultúrneho kontextu, ktoré musí prihliadať aj na ich náboženský rozmer, lebo ten je pre život každej osoby podstatný. Práve v tomto rozmere má Cirkev zvlášť pozorne a starostlivo uskutočňovať poslanie, ktoré jej Kristus zveril: to je jej najdôležitejšia a najšpecifickejšia úloha. Pokiaľ ide o veriacich pochádzajúcich z rozličných oblastí sveta, pod pozornosťou voči náboženskému rozmeru sa rozumie aj ekumenický dialóg a starostlivosť o nové komunity. Ohľadne veriacich katolíkov ide okrem iného o to, aby boli jednak vytvorené nové pastoračné štruktúry a uplatnili sa rozličné ríty, jednak aby sa dosiahla plná účasť na živote miestneho cirkevného spoločenstva. Materiálna pomoc ľuďom ide totiž ruka v ruku s duchovným spoločenstvom, ktoré otvára cesty k „opravdivému a novému obráteniu k Pánovi, jedinému Spasiteľovi sveta“ (apoštolský list *Porta fidei*, 6). Je to vždy cenný dar, keď Cirkev privádza k stretnutiu s Kristom, ktoré otvára pre trvalú a spoľahlivú nádej.

Cirkev a rozličné ňou inšpirované organizácie sa vo vzťahu k migrantom a utečencom musia vyvarovať rizika poskytovať len sociálnu pomoc, a majú podporovať skutočnú integráciu, aby boli v spoločnosti všetci aktívnymi členmi, zodpovednými za dobro druhého, a veľkodušne v nej ponúkali svoj originálny príspevok, mali plnoprávne občianstvo a rovnako sa podieľali na právach a povinnostiach, ktoré sú s ním spojené. Emigranti prechovávajú pocity dôvery a nádeje, ktoré ich povzbudzujú a utešujú pri hľadaní lepších podmienok na život. Napriek tomu však nehľadajú len zlepšenie svojich ekonomických, spoločenských a politických podmienok. Je pravdou, že migračná púť sa často začína strachom, predovšetkým ak sa útek

deje pod tlakom prenasledovania a násilia, s traumou súvisiacou s opustením príbuzných a majetku, ktorý istým spôsobom zaisťuje prežitie. Predsa však utrpenie, enormná strata a často zmysel odcudzenia zoči-voči nejstej budúcnosti, neničí sen vybudovať si s nádejou a odvahou svoj život v cudzej krajine. Migranti v skutočnosti chovajú nádej, že nájdu prijatie, solidárnu pomoc a ocitnú sa medzi ľuďmi, ktorí budú mať pochopenie pre ťažkú situáciu a tragédiu svojich blízkych. Dúfajú tiež, že títo ľudia uznajú hodnoty a možnosti, ktoré prinášajú, a budú ochotní podeliť sa o ľudské i materiálne dobré s tými, ktorí sú znevýhodnení a v núdzi. Nakoniec treba zdôrazniť, že „všeobecná solidarita, ktorá je už skutočnosťou a prináša nám dobrodenie, je zároveň aj povinnosťou“ (encyklika *Caritas in veritate*, 43). Migranti a utečenci preto môžu popri ťažkostiach zakúsiť aj nové, pohostinné vzťahy, ktoré ich povzbudia, aby prispeli svojimi profesionálnymi znalosťami a svojím spoločensko-kultúrnym dedičstvom k dobru krajín, do ktorých prichádzajú. Často prispievajú aj svojím svedectvom viery, čo môže priniesť oživenie do spoločenských dávnej kresťanskej tradície, povzbudiť iných k stretnutiu s Kristom a k zoznámeniu sa s Cirkvou.

Každý štát má zaiste právo regulovať prílev migrantov a robiť politické rozhodnutia na základe všeobecných požiadaviek spoločného dobra, no vždy pritom musí zaistiť, aby bola rešpektovaná dôstojnosť každej ľudskej osoby. Právo osoby na emigráciu – ako pripomína koncilová konštitúcia *Gaudium et spes* v článku 65 – patrí medzi základné ľudské práva a dáva každému možnosť, aby sa usadil tam, kde to považuje za vhodné pre lepšiu realizáciu svojich schopností, túžob a plánov. V aktuálnej spoločensko-politickej situácii sa však pred právom na emigráciu uprednostňuje právo neemigrovať, teda byť schopný ostať vo svojej krajine, pričom možno s blahoslaveným Jánom Pavlom II. opakovane potvrdiť, že „prvým právom človeka je žiť vo svojej vlasti: právom, ktoré sa stáva účinným len vtedy, ak sa neustále držia pod kontrolou faktory nútiace k emigrácii“ (*Prejav na 4. svetovom kongrese týkajúcom sa pastoračnej starostlivosti o migrantov a utečencov*, 1998).

Dnes však vidíme, že mnohé migrácie sa nedejú z dôvodu ekonomickej neistoty, nedostatku existenčných prostriedkov, prírodných katastrof, vojen alebo spoločenských neporiadkov. Namiesto toho, aby išlo o púť povzbudzovanú dôverou, vierou a nádejou, sa migrácie stávajú „kalváriou“ prežitia, kde sa muži a ženy javia skôr ako obeť, než ako tí, ktorí sú za toto migračné podujatie zodpovední a sú jeho autormi. Pokým teda existujú migranti, ktorí dosiahnu lepšie postavenie a dôstojnejší život na základe skutočnej integrácie do prostredia, ktoré ich prijalo, sú tiež mnohí takí, ktorí žijú na okraji spoločnosti, často sú zneužívaní

a nemajú ani základné ľudské práva, alebo aj takí, ktorých správanie sa stane nebezpečným pre spoločnosť, v ktorej žijú. Cesta integrácie zahŕňa práva a povinnosti, pozornosť a starostlivosť venovanú migrantom, aby mohli viesť slušný život, ale aj rešpekt migrantov voči hodnotám, ktoré ponúka spoločnosť, do ktorej sa začlenili.

V tomto smere sa nesmie zabúdať na problém nezákonnej imigrácie, ktorá je páľčivou témou najmä v prípadoch, keď sa stáva zdrojom pre obchod s ľuďmi a ich vykorisťovanie, pričom sú viac ohrozené ženy a deti. Takúto hanebnosť treba rozhodne odsúdiť a potrestať, zatiaľ čo v prípade mnohých imigrantov by mohlo regulovanie migračných tokov – ktoré sa neredukuje len na hermetické uzavretie hraníc, na sprísnenie sankcií proti nezákonným imigrantom a na prijímanie opatrení, ktoré majú odradiť od nových vstupov do krajiny – aspoň obmedziť nebezpečenstvo, že sa stanú obeťami spomínaných obchodov. Preto sú viac ako kedykoľvek predtým potrebné komplexné a multilaterálne zásahy zamerané na rozvoj východiskových krajín, ako aj účinné opatrenia na zamedzenie obchodu s ľuďmi a komplexné programy pre prílev legálnych prisťahovalcov. Potrebná je aj väčšia disponibilita pri uvažovaní o jednotlivých prípadoch, ktoré si vyžadujú zásah z hľadiska humanitárnej ochrany skôr, ako politický azyl. K vhodným zákonom treba pripojiť trpezlivé a trvalé úsilie o formovanie mentality a svedomia. Popritom všetkom je dôležité posilňovať a rozvíjať vzťahy založené na dohode a spolupráci medzi cirkevných a ostatnými inštitúciami, ktoré sú v službe integrálneho rozvoja ľudskej osoby. V kresťanskom pohľade sociálne a humanitárne úsilie čerpá silu z vernosti evanjeliu, s vedomím, že „kto nasleduje Krista, dokonalého človeka, sám sa stáva dokonalejším človekom“ (*Gaudium et spes*, 41).

Drahí bratia a sestry, migranti, tohoročný svetový deň nech vám pomôže obnoviť si dôveru a nádej v Pána, ktorý stále stojí pri nás! Nepremeškajte príležitosť stretnúť sa s ním a spoznať jeho tvár v dobrých skutkoch, ktoré vám budú preukázané na vašej migračnej púti. Tešte sa, lebo Pán je vám nablízku, a spolu s ním môžete prekonať všetky prekážky a ťažkosti, pričom svedectvá otvorenosti a prijatia, ktoré vám mnohí ľudia poskytnú, vás môžu obohatiť. Pretože „ľudský život je cesta. K akému cieľu? Ako k nemu nájdeme prístup? Život je ako cesta na búrlivom a neraz tmavom mori dejín. Cesta, pri ktorej sledujeme hviezdy, ktoré nám ukazujú smer. Pravými hviezdami nášho života sú ľudia, ktorí dokázali správne žiť. Oni sú svetlami nádeje. Ježiš Kristus je skutočným svetlom, žiariacim nad všetkými temnotami dejín. Aby sme však dospeli až k nemu, potrebujeme bližšie svetlá, ľudí, ktorí nám dávajú svetlo tým, že berú z jeho svetla a tak ponúkajú orientáciu aj nášmu putovaniu“ (encyklika *Spe salvi*,

49). Každého z vás zverujem blahoslavenej Panne Márii, ktorá je znamením spoľahlivej nádeje a útechy, „Hviezdou na ceste“, a svojou materskou prítomnosťou je nám nablízku v každom okamihu života. Všetkým vám s láskou udeľujem svoje apoštolské požehnanie.

Vo Vatikáne 12. októbra 2012

BENEDIKT XVI.